

GREINARGERÐ

fjármála- og efnahagsráðherra, f.h. íslenska ríkisins

í málinu nr. 1/2021;

Fjalllendi norðan Geirþjófsfjarðar

I. Inngangur

Fyrirsvar málsaðila

Undirritaður, Ívar Pálsson hrl., Landslögum, Borgartúni 26, Reykjavík, fer með mál þetta fyrir hönd fjármála- og efnahagsráðherra, f.h. íslenska ríkisins.

Framlögð skjöl

Af hálfu íslenska ríkisins er lögð fram greinargerð þessi.

Áskilinn er réttur til þess að leggja fram frekari gögn, þ.m.t. vegna gróðurfars.

II. Kröfugerð

Af hálfu íslenska ríkisins er þess krafist að viðurkennt verði að allt land innan eftirfarandi kröfupunkta verði úrskurðað þjóðlenda og allt til viðmiðunarmarka kröfusvæðis, sbr. eftirfarandi kröfulínu:

Skarðsnúpur, Laugabólsfjall og Skálarhlíðarfjall

Upphafspunktur er í Skarðsgjótu, sem ræður merkjum Hokinsdals og Laugabóls (1). Þaðan sjónhending í fjallsbrún og eftir fjallsbrún Skarðanúps í þverlæk á fjallsbrún Laugabólsfjalls, sem ræður merkjum Horns og Laugabóls (2). Þaðan áfram eftir fjallsbrún þangað sem Örnólfgil steypist af brún á Skálahlíðarfjalli, en Örnólfgil ræður merkjum milli Skóga og Kirkjubóls (3). Þaðan í línu eftir því sem vötnum hallar milli Skóga og Kirkjubóls, eftir Skálahlíðarfjalli, að sveitarfélagamörkum Ísafjarðarbæjar og Vesturbyggðar (4). Þaðan eftir

sveitarfélagamörkum í fjallsbrún í Hokinsdal (5). Þaðan ráða fjallsbrúnir í upphafspunkt.

Kröfur samkvæmt upphaflegri kröfugerð eru óbreyttar. Framsetning á kröfulínu á kröfukorti, frá punkti 3 í punkt 4, er ekki í samræmi við texta í kröfugerð, auk þess sem að punktur 4 er ranglega staðsettur. Þá hefur verið óskað eftir greinargerð Veðurstofu Íslands um vatnaskil á milli Skóga og Kirkjubóls. Sú greinargerð liggur ekki fyrir. Kröfulínu verður breytt til samræmis við framangreint þegar greinargerð Veðurstofunnar liggur fyrir. Jafnframt verður kröfulína í Hokinsdal lagfærð til samræmis við upphaflega kröfugerð þannig að hún liggi eftir sveitafélagamörkum og þaðan fremst í Hokinsdal.

Íslenska ríkið hafnar öllum kröfum, hvort sem það er um bein eða óbein eignarréttindi, nema annað hafi verið tekið fram hér að framan.

III. Málavextir

Um málavexti vísar íslenska ríkið til framlagðar kröfulýsingar, dags. 15. september 2020. Í kjölfarið voru kröfur íslenska ríkisins kynntar af hálfu óbyggðanefndar með tilskyldum hætti. Var þeim sem töldu sig eiga kröfu á kröfusvæðinu veittur frestur til 1. febrúar 2021 til að leggja fram kröfur.

Eftirfarandi kröfur bárust vegna kröfusvæðisins

Árni Beinteinn Erlingsson vegna Hokinsdals og Laugabóls í Mosdal við Arnarfjörð.

Skógar og Horn ehf. vegna Horns og Skóga í Arnarfirði.

Þorbjörn Pétursson vegna Kirkjubóls í Mosdal við Arnarfjörð.

IV. Málsástæður

Um málsástæður og heimildir er vísað til kröfulýsingar, dags. 15. september 2020 og sögulegrar greinargerðar Þjóðskjalasafns Íslands. Íslenska ríkið byggir á að framangreind landssvæði, sem kröfur ríkisins ná til, séu svæði utan eignarlanda því þjóðlendur sbr. 1. og 2. gr. laga nr. 58/1998.

Við afmörkun kröfulínu á kröfusvæði *Skarðsnúpur, Laugabólsfjall og Skálarhliðarfjall* er fyrst og fremst stuðst við afmörkun á aðliggjandi jörðum samkvæmt landamerkjabréfum þeirra, en um er að ræða jarðirnar Hokinsdal, Laugaból, Horn, Skóga og Kirkjuból.

Að mati íslenska ríkisins styðja ýmis samtímagögn að landsvæði innan kröfulínu hafi ekki verið numið eða sé innan eignarlanda, m.a. vitnisburðir Ólafs Guðmundssonar og Ásu Jónsdóttur um landamerki Horns og Skóga frá 8. mars 1831, sbr. framlagt skjal 2(10) a-b, þar sem landamerkjum jarðanna var lýst með eftirfarandi hætti:

„bein sjónhendin[g] úr Hvítu götu í grænu Þúfu, utarlega á svokölluðu Hrísholt[i] og þaðan beint niður í Hornsárkrók.“

Jafnframt er vísað til sáttar samkvæmt merkjadómi Ísafjarðarsýslu frá 30. ágúst 1943 vegna ágreinings um landamerki milli Laugabóls og Horns í Auðkúluhreppi, sbr. framlagt skjal 4(22). Í sáttinni kemur fram að landamerki jarðanna séu „úr sérstökum stórum steini efst í fjörunni rétt innan við Hópsandinn, þaðan bein lína í vörðubrot á Litlavörðuholti og þaðan sjónhending til fjalls í hvilftina Úlfhildi.“

Í þeim tilvikum sem landamerkjabréf eru óskýr eða greina ekki frá landamerkjum með skýrum hætti eru landamerki miðuð við fjallsbrúnir. Jafnframt er miðuð við landfræðilega legu hinna aðliggjandi jarða og er miðuð við að land innan kröfusvæðis í um 500m hæð, gróðursnautt og líklega lítt nytjað enda bera skriflegar heimildir með sér að úthagar hafi verið gróðurlitlir og skriðurunnir.

V. Lagarök

Um lagarök er aðallega vísað til þjóðlendulaga nr. 58/1998 auk 72. gr. stjórnarskrárinnar. Byggt er á meginreglum eignarréttar um nám, töku og óslitin not, meginreglna um eignarráð fasteignaeigenda, almennra reglna samninga- og kröfuréttar, auk hefðarlaga nr. 14/1905. Þá er vísað til laga um afréttarmálefni og fjallskil nr. 6/1986 auk ýmissa eignaréttarreglna Grágásar og Jónsbókar.

VI. Sönnunargögn

Vísað er til framlagðra skjala og hliðsjónargagna óbyggðarnefndar. Áskilinn er réttur til að leggja fram ný sönnunargögn ef tilefni gefur til.

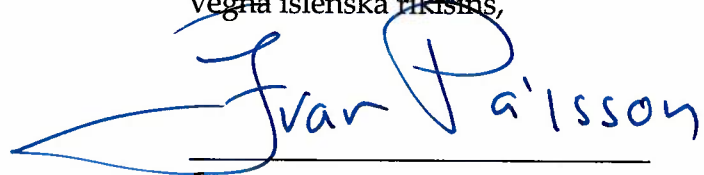
VII. Áskoranir og sérstakur áskilnaður

Áskilinn er réttur til að koma að frekari gögnum, rökum og málsástæðum undir rekstri málsins fyrir óbyggðanefnd. Þá er áskilinn réttur til að leiða vitni við aðalmeðferð.

Sérstakur fyrirvari er gerður vegna einstakra landamerkjálýsinga, sem talið er af hálfu íslenska ríkisins að séu í samræmi við þjóðlendukröfulínu, ef í ljós kemur að svo reynist ekki vera.

Reykjavík, 30. júní 2022

F.h. fjármála- og efnahagsráðherra,
vegna íslenska ríkisins,

Ívar Pálsson hrl.